

ELS MOLINS DE LES COVES

■ B. BARBERA

Parlant un dia en classe de l'energia eòlica, hidràulica, etc. amb els meus alumnes vaig adonar-me que tots concixien l'existència dels molins de vent de la manxa, fins i tot, hi hagué u que va dir-me que de Palma de Mallorca vers l'aeroport n'havia vist molts.

Em va cridar l'atenció que essent tots covarxins, de tórrerins n'eren porquets, ningú va saber citar-los, tal vegada perquè sols queden les runes i no tenen, a hores d'ara, cap interès econòmic.

Ara d'aquesta xarrada i posterior reflexió, vaig dir-me: Açò no pot ser! hauré de fer alguna cosa per a que, si més no, coneguen la seva situació, no siga que el pas del temps acabe esborrant totes les runes i llavors la seva existència es perda en la foscor de l'oblit.

Intentaré presentar, a més del seu estat actual, alguns trets de la seva història més recent, contada per la gent que ha tingut alguna relació, algun lligam directe o indirecte amb aquests vells molins fariners testimoni d'un passat gloriós i alhora tan valuosos per a l'economia del nos-

tre poble. Difícil serà trobar persones que puguen aportar informacions, però a mesura que passa el temps, això encara serà més complex, cada cop se'n trobaran menys.

Sé que la meua aportació serà molt minsa, però tanmateix romandré cofoi si aconseguisc que la gent jove no se n'oblidi. Potser aquest esquitit treball de recerca, juntament amb d'altres més tècnics com ara el publicat al n° 4 de Tossal Gros de n'Eugeni Díaz Manteca siguen la guspira que faça eixorir l'interès per la molinaria covarxina.

Seria possible amb un gran esforç col·lectiu restaurar-ne algun, que el camí fora practicable, (ara només els aventurers s'endinsen riu avall, Tossal Gros n° 37 "La ruta dels molins" d'en Ramiro Orient), i en un futur no massa llunyà poguérem afegir al ventall de l'oferta turística local un atractiu més?. Impossible? No ho sé pas. Però amb esforç i diners... La desuetud que amb els molins hem tingut reclama a hores d'ara la nostra atenció.

■ TRETOS COMUNS ■

Es troben ben bé tots a frec de riu (menys el molí Assolat), alguns arran del corrent d'aigua.

Aprofitaven com energia l'aigua que de franc els fornía els rius, (sens dubte eren temps més plujosos), aquesta després de topar amb els assuts seguia les sèquies que el vorejàven fins arribar a les basses on s'enmagatzemava per tal que el moliner pogués disposar-ne.

L'aigua que vessava cada molí, a mesura que molia, era captada per la sèquia del proper molí engrossant així el seu cabdal.

Pel que fa als materials emprats la pedra i el morter, compost de la mateixa sorra del riu, calç i aigua, eren presents en qualsevol d'aquestes construccions.

La pedra tallada en forma de paral·lelepípede, anomenada carreu, per avesats picapedrers s'emprava en la construcció d'assuts i cups. Per bastir arcs i voltes empraven dovelles, blocs de pedra en forma de tascó.

L'alçària dels cups era viable, la qual cosa determinava la potència del molí.

Uns molins eren de cup

vertical, d'altres el tenien inclinat.

L'edificació del molí generalment duia inclòs l'habitage del moliner no gensmenys alguns presenten edificis separats.

Al voltant del molí hi havia bancals i hortets on el moliner podia obtenir queviures per a la seva mainada.

Les diferències tècniques entre ells eren molt minses, amb lleugeres variacions, tots obeïen el model del molí fariner de l'època.

Començaré des del molí d'en Civit fins al poble. Després me n'ocuparé del que es troba situat al riu de Vilanova. I per concloure me n'encarregaré dels que es troben ultrapassat el poble i seguint riu amunt fins arribar al Molinet.

Voreu, a la pàgina següent, un plànol del terme on podeu, localitzar-los.

Abans d'acabar aquesta mena de presentació, no podia estar-me sense fer palès el meu agraïment a totes les persones, que m'han donat informació i que faran possible apropar un poc més els molins al poble.

Gràcies a tots!

ELECTRODOMÈSTICOS

BOIRA

LISTAS DE BODA
FERRETERIA - PERFUMERIA
DROGUERIA - REGALOS
PERSIANAS - CORTINAS

PZA. ESPAÑA, 10
TELF. 42 61 08
LES COVES DE VINROMA

n o v e d a d e s

ISABEL

C/. Dr. Boix Moliner, 8
Teléfono 46 61 35
Les Coves de Vinromà